

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

LAUSUNTO JULKISUUSLAIN AJANTASAISTAMISTA KOSKEVASTA TYÖRYHMÄMIETINNÖSTÄ

Suomalaisen kirjallisuuden seura (SKS) ja Svenska litteratursällskapet i Finland (SLS) lausuvat seuraavaa:

SKS ja SLS eivät yksityisinä yhdistyksinä pääsääntöisesti ole julkisuuslainsäädännön piirissä. SKS:lle ja SLS:ille on kuitenkin yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain perusteella annettu tehtävä kulttuuri-ilmiöiden dokumentoinnissa ja dokumenttiaineistojen tutkimuskäytön edistämässä. Näin ollen lausuntomme painottuu näihin seikkoihin.

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin

tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen

Julkisuuden ja henkilötietojen suojan yhteensovittaminen on laissa toteutettu lähtökohtaisesti salassapitosäännösten kautta.

Työryhmä rajasi lain salassapitoperusteiden tarkastelun tehtävänantonsa ulkopuolelle; tämä jäisi toteutettavaksi myöhemmin. SKS ja SLS haluavat kuitenkin kiinnittää huomion lain yksityiselämän suojaan koskeva salassapitoperusteeseen (Ehdotuksen 28§ 35 k.). Työryhmä säilyttäisi lain sanamuodon näiltä osin ennallaan. Kyseinen säännös on kuitenkin kirjoitettu niin väljästi, että se kattaa käytännössä kaiken henkilöiden yksityiselämän piiriin kuuluvat seikat. Tämä aiheuttaa merkittävää haittaa aineiston arkisto- ja tutkimuskäyttöön. SKS ja SLS katsovat, että kyseinen kohta

tulisi sovittaa yhteen tietosuoja-asetuksen kautta siten että ainoastaan erityiset henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot olisivat salassapidon piirissä.

Myös kohdan kirjoitustapa on vaikeaselkoinen ja on johtanut väärinkäsityksiin: salassapidon piiriin ja sen ulkopuolelle kuuluvat tiedot tulisi säännöksessä erotella selkeämmin toisistaan, pelkän puolipisteen asemesta.

7 luku

Poikkeukset salassapidosta tutkimusta varten

Tulkintaongelmia voivat jatkossakin aiheuttaa pykälät, joissa säädetään salassapidon poikkeuksista tutkimuksen turvaamiseksi (35-36§). Vastaavan sisältöinen säännös sisältyy jo nykyiseen lakiin. Laissa todetaan, että lupaa harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Lain soveltamista kuitenkin helpottaisi, jos ”tutkimuksen” ja ”tieteellisen tutkimuksen” käsitteet olisi lainsäädännössä määritelty nykyistä selkeämmin. Tietosuoja-asetus lähtee siitä että henkilötietoja sisältäviä aineistoja saa antaa sekä tieteelliseen että historialliseen tutkimukseen. SKS ja SLS katsovat että vastaava määritelmä tulisi sisällyttää nyt ehostettuihin pykäliin.

Ehdotuksen pykälässä 38 säädetään että yksityiselämän suojaamiseksi 28 §:n 1 momentin 24–35 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon tai niitä vastaavan muussa laissa salassa pidettäväksi säädetyn tai muun lain nojalla salassa pidettäväksi määrätyn tiedon salassapitoaika on 50 vuotta sen henkilön kuolemasta, jota tieto koskee tai, jollei tästä ole tietoa 100 vuotta.

SKS ja SLS katsovat, ettei yksityiselämän suojaamiseksi on perustetta rajata tietojen julkisuutta näin pitkään henkilön kuoleman jälkeen, Rajoitus aiheuttaa merkittävää haittaa tutkimukselle. Tietosuoja-asetuksen mukaan kuolleen henkilön tietoja eivät ole asetuksen piirissä, eikä niiden käyttöä siten rajoiteta. Katsomme että julkisuuslaki tulisi sovittaa yhteen tietosuoja-asetuksen kanssa myös tältä osin.

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Hupaniittu Outi
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura